

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE PIANO APLICADO IV
CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA
TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO DECRETO 163/2015)

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN										
DISCIPLINA: PIANO APLICADO IV										
ESPECIALIDADE:	INTERPRETACIÓN							ITINERARIOS:	JAZZ	
CARÁCTER:	OBRIGATORIA							TIPO DE CLASE:	INDIVIDUAL	
DEPARTAMENTO:	Procedementos auditivos e instrumentais							XEFE DE DPTO.:	Elisa Timiraos Ferreiro	
CURSOS	1º curso	2º curso	3º curso	4º curso				COORDINADOR/A DA DISCIPLINA:	Elisa Timiraos Ferreiro	
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais:	0.5
ECTS/CUAD.						1.5			Observacións:	-----
DOCENTES:	NOME E APELIDOS							EMAIL/TEL/WEB	TITORÍA	
	Alicia Núñez Vallejo							alicianunez@edu.xunta.es	Xoves 20:00 – 21:00	
	Alberto Varela Pardo							alberto.varela@edu.xunta.es	Venres 15:30 – 16:30	

2. DESCRITOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR: Desenvolvemento dos principios básicos da técnica pianística, da capacidade de lectura a primeira vista e da comprensión dos elementos e procedementos construtivos (estruturas harmónicas, procesos formais, etc.). Ferramentas e recursos de aplicación no contexto do seu perfil como intérprete. Traballo dun repertorio de diferentes estilos.	
COÑECEMENTOS PREVIOS: Os tratados no grao profesional en Piano Complementario	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS: O estudo do Piano Aplicado debe verse como unha disciplina que globaliza e aúna distintas disciplinas como son Análise, Formación e adestramento auditivo e vocal, Composición, Redución de partituras, Improvisación e acompañamento e Composición aplicada. A disciplina, creada con un carácter eminentemente práctico e funcional para o futuro músico, introducíndolle na audición e práctica polifónica, así como na análise e no desenvolvemento de estruturas harmónicas. As diferentes disciplinas reúnen certas características comúns, cuo coñecemento e práctica son esenciais para a formación dun músico, e o Piano Aplicado ten a virtude de facer este percorrido transversal ao longo delas.	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1, T3, T6, T13
COMPETENCIAS XERAIS:	X1, X2, X3, X4, X6, X8, X10, X13, X17, X21, X22, X24
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EI2, EI3, EI5, EI6, EI7
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015 do 29 de outubro anexo II	

3. OBXECTIVOS	
DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Desenvolver unha técnica pianística básica para conseguir unha relaxación fisiolóxica e mental que permita a comprensión e realización das ideas musicais no teclado, empregando as posibilidades sonoras do instrumento.	TODAS
Alcanzar progresivamente rapidez de reflexos na lectura a primeira vista, o transporte e a redución/simplificación de partituras, a través da aplicación do análisis.	T3, T13, X1, X2, X3, X4, X6, X8, X13, X17, X21, X24, EI2, EI6, EI7
Estudar estruturas harmónicas básicas frecuentemente utilizadas.	T3, T13, X1, X4, X13, X17, EI2, EI7
Analizar harmónicamente partituras sabendo extraer delas os elementos básicos e establecer solucións paralelas ás do autor.	T3, T13, X1, X2, X4, X8, X13, X17, X21, X22, X24, EI2, EI5, EI6, EI7
Desenvolver a creatividade rítmica, melódica e harmónica. Improvisando o teclado por medio de estruturas harmónicas cada vez mais desenvolvidas, e aplicando todos os coñecementos estudados.	T3, T6, T13, X1, X2, X4, X13, X21, X22, EI2, EI7
Saber realizar distintos tipos de acompañamentos desenvolvendo unha estrutura harmónica dentro dun discurso musical, aplicando todos os medios técnicos aprendidos, do xeito mais evolucionado posible e co estilo que se traballe.	T3, T6, T13, X1, X2, X4, X13, X21, X22, EI2, EI3, EI5, EI6, EI7

4. CONTIDOS		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Desenvolvemento técnico	1.1 Funcionamento e mecanismo xeral, pedais. 1.2 Acústica e sonoridade. 1.3 Aspectos posturais e relaxación. 1.4 Técnica dixital e braquial básica. 1.5 Paso do pulgar. Escalas e arpegios. 1.6 Notas dobres. 1.7 Articulación. Dinámica. 1.8 Dixitación básica. 1.9 Pedalización.	2
2. Análise	2.1 Análise formal 2.2 Análise harmónico	2
3. Interpretación	3.1 Os estilos en a literatura pianística. Interpretación de 2 obras de estilos diferentes	2
4. Repentización	4.1 A lectura a primeira vista 4.2 A redución/simplificación de partituras	2
5. Área creativa	5.1 Harmónica. 5.1.1 Enlaces de acordes. Inversións. 5.1.2 Estructuras armónicas Tonalidades maiores e menores ata mínimo 2 alteracións, graos I-II-III-IV-V-VI-VII-V do V 5.1.3 Cadencias: perfecta, plagal e semicadencia. 5.2 Melódica. 5.2.1 Creación de melodías (Desenrolo de motivos e adaptación ás diferentes estruturas harmónicas por enlace ou transporte). 5.2.2 Célula, motivo, semifrase, frase. 5.3 Acompañamiento. 5.3.1 Harmonización de melodías clásicas, populares ou de música lixera (melodía acompañada). 5.3.2 Utilización do cifrado americano. 5.3.3 Acompañamentos básicos con patróns rítmicos de dificultade crecente, utilizando acordes placados, despregados ou rotos e acordes en estado fundamental ou investidos. 5.3.4 Acompañamiento a dúas mans interpretando con man esquerda a fundamental e na man dereita acordes en diferentes posición con patróns rítmicos de dificultade crecente. 5.3.5 Melodía na man dereita e acordes na esquerda.	6
REPASO DOS CONTIDOS TRATADOS Reforzo dos contidos do cuadrimestre		2
TOTAL SESIÓNS:		16 ¹

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	HORAS PRESENCIAIS	HORAS NON PRESENCIAIS	TOTAL HORAS
Práctica na aula: Explicarase os diferentes contidos, para pasar rapidamente á súa realización ao piano por parte do alumno. Partirase dunha peza o fragmento clásico ou popular Realizando: 1. Lectura e análise formal, melódica, rítmica e harmónica. 2. Exercicios harmónicos derivados da análise en distintas tonalidades 3. Improvisación de acordo coa estrutura harmónica. As diversas actividades iremos alternándoas, xa que nunha soa clase non se poden facer todas	8		8
Práctica individual: Adestramento persoal do alumnos de todas as ferramenta e técnicas achegadas polo docente na aula.		36	36
Actividades de avaliación	1		1
TOTAL HORAS:			45

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Asistencia e rendemento na clase	Amosar na aula unha boa predisposición e unha capacidade de aprendizaxe progresiva como resultado da optimización do rendemento da práctica individual	TODAS	40%
Interpretar ao piano 2 obras de diferentes estilos e dificultade adecuada, aplicando os medios técnicos e sonoros necesarios para a súa resolución	Manter unha posición correcta de toda a anatomía implicada na execución, favorecendo a calidade sonora e ligando os aspectos técnicos e musicais. (Obxectivo 1)	TODAS	15%
Realizar un exercicio referentes ao tema de. Repentización	Amosar autonomía e solvencia na lectura de fragmentos e obras (Obxetivos 2 , 3 y 4)	T3, T13, X1, X2, X3, X4,X6, X8, X13, X17, X21, X22, X24, E12, E13, E15, E17	15%
Dada unha estrutura harmónica, improvisar dous acompañamentos en diferentes tonalidades	Aplicar os coñecementos harmónicos e pianísticos adecuadamente (Obxetivos 3, 6 y 7)	T3, , T6, T13, X1,	15%

¹ Ler o punto 8. Observacións, desta programación

		X2, X4, X13,X17, X21, X22,EI2, EI3,EI5, EI6, EI7	
Dado un acompañamento improvisar unha melodía formalmente	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos, así como a escoita interna. (Objetivos 4, 5, 6 y 7)	T3, T6, T13, X1, X2, X4,X13,X21, X22, EI2, EI3, EI5, EI6, EI7	15%
6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
Interpretar ao piano 2 obras de diferentes estilos e dificultade adecuada, aplicando os medios técnicos e sonoros necesarios para a súa resolución	Manter unha posición correcta de toda a anatomía implicada na execución, favorecendo a calidade sonora e ligando os aspectos técnicos e musicais. (Obxectivo 1)	TODAS	25%
Realizar un exercicio referentes ao tema de Repentización	Mostrar autonomía e solvencia na lectura de fragmentos e obras (Obxetivos 2 , 3 y 4)	T3, T13, X1, X2, X3, X4,X6, X8, X13, X17, X21, X22, X24, EI2, EI3, EI5, EI7	25%
Dada unha estrutura harmónica, improvisar dous acompañamentos en diferentes tonalidades	Aplicar os coñecementos harmónicos e pianísticos adecuadamente (Obxetivos 3, 6 y 7)	T3, , T6, T13, X1, X2, X4, X13,X17, X21, X22,EI2, EI3,EI5, EI6, EI7	25%
Dado un acompañamento improvisar unha melodía formalmente	Mostrar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos, así como a escoita interna. (Objetivos 4, 5, 6 y 7)	T3, T6, T13, X1, X2, X4,X13,X21, X22, EI2, EI3, EI5, EI6, EI7	25%
6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (PERDA AVALIACIÓN CONTINUA con máis de 3 faltas)			
Interpretar ao piano 2 obras de diferentes estilos e dificultade adecuada, aplicando os medios técnicos e sonoros necesarios para a súa resolución	Manter unha posición correcta de toda a anatomía implicada na execución, favorecendo a calidade sonora e ligando os aspectos técnicos e musicais. (Obxectivo 1)	TODAS	25%
Realizar un exercicio referentes ao tema de Repentización	Amosar autonomía e solvencia na lectura de fragmentos e obras (Obxetivos 2 , 3 y 4)	T3, T13, X1, X2, X3, X4,X6, X8, X13, X17, X21, X22, X24, EI2, EI3, EI5, EI7	25%
Dada unha estrutura harmónica, improvisar dous acompañamentos en diferentes tonalidades	Aplicar os coñecementos harmónicos e pianísticos adecuadamente (Obxetivos 3, 6 y 7)	T3, , T6, T13, X1, X2, X4, X13,X17, X21, X22,EI2, EI3,EI5, EI6, EI7	25%
Dado un acompañamento improvisar unha melodía formalmente	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos, así como a escoita interna. (Objetivos 4, 5, 6 y 7)	T3, T6, T13, X1, X2, X4,X13,X21, X22, EI2, EI3, EI5, EI6, EI7	25%
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA			
Interpretar ao piano 2 obras de diferentes estilos e dificultade adecuada, aplicando os medios técnicos e sonoros necesarios para a súa resolución	Manter unha posición correcta de toda a anatomía implicada na execución, favorecendo a calidade sonora e ligando os aspectos técnicos e musicais. (Obxectivo 1)	TODAS	25%
Realizar un exercicio referentes ao tema de Repentización	Amosar autonomía e solvencia na lectura de fragmentos e obras (Obxetivos 2 , 3 y 4)	T3, T13, X1, X2, X3, X4,X6, X8, X13, X17, X21, X22, X24, EI2, EI3, EI5, EI7	25%
Dada unha estrutura harmónica, improvisar dous acompañamentos en diferentes tonalidades	Aplicar os coñecementos harmónicos e pianísticos adecuadamente (Obxetivos 3, 6 y 7)	T3, , T6, T13, X1, X2, X4, X13,X17, X21, X22,EI2, EI3,EI5, EI6, EI7	25%
Dado un acompañamento improvisar unha melodía formalmente	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos, así como a escoita interna. (Objetivos 4, 5, 6 y 7)	T3, T6, T13, X1, X2, X4,X13,X21, X22, EI2, EI3, EI5, EI6, EI7	25%
Observacións:			

7. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS

A. Manuais de consulta

- Apellániz Segura, E; González Sarmiento, F. J; Molina, Emilio (2006). Piano complementario 2. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L.
- Apellániz Segura, E; González Sarmiento, F. J; Molina, Emilio (2007). Piano complementario 1. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L.
- Bach, J. S. por García Vázquez, J.R. (2010) *22 pequenos preludios. Análisis y metodología de trabajo*. Madrid: Enclave Creativa
- Bach, J. S. por García Vázquez, J. R. (2008) *15 invenciones a dos voces. Análisis y metodología de trabajo*. Madrid: Enclave Creativa.
- Burgmüller por Molina, E; Molina, C. (2006). *25 estudos fáciles para piano. Op 100. Análisis y metodología de trabajo*. Madrid: Enclave Creativa
- Molina, E.(1990). *Improvisación al piano. Volumen 1. Ejercicios fundamentales*. Madrid: Real Musical (reeditado por Enclave Creativa.
- Molina, E. (1994). *Improvisación al piano. Volumen 2. Desarrollo de estructuras armónicas*. Madrid: Real Musical. (reeditado por Enclave Creativa)
- Molina, E. (1994). *Improvisación al piano. Volumen 3. Estructuras melódicas*. Madrid: Real Musical. (reeditado por Enclave Creativa)
- Molina, E; Cisneros, J; Doña, I; Rodríguez, J.(2007). *Improvisación y acompañamiento. Volumen 1*. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L
- Molina, E.: (2007) *Piano complementario, 3*. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L.
- Molina, E.: (2007) *Piano complementario, 4*. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L.
- The new Real Book.
- The Classical Real Book

B. Partituras orientativas

- **Estudos:** Czerny op.299, op. 77 y op.337, op. 365; Jensen op.32, Burgmüller (op. 100,105 e 109), Lemoine op. 37, Cramer, Beyer op.101, Heller (op. 45), Bertini op.29. Op. 32 e op. 100; Diabelli: Estudos melódicos fáciles op. 149.
- **Barroco:** J. S. Bach: álbum de Ana Magdalena Bach, Invencions e sinfonías, Pequenos preludios e fugas, algunha danza de Suites ou Partitas; Scarlatti: sonatas.
- **Clasicismo:** Sonatinas de Clementí, Dussek, Kuhlau, Diabelli, Beethoven, Mozart (Seis sonatinas vienesas, 12 Valses), Haydn: Seis sonatinas Opus 36; algún movemento de Sonatas de Mozart (exemplo: Sonata Fácil), ou de Sonatas de Haydn.
- **Romanticismo:** Álbum Da mocidade, Escenas de nenos e Escenas do bosque de Schumann, Pezas líricas de Grieg, Tchaikovsky: Álbum e a mocidade, As estacións 12 pezas para piano op. 40, Romanzas sen palabras de Mendelssohn, Valses de Brahms, Reger: Recordos de mocidade.
- **Século XX:** Bartok: For children e Mikrokosmos; Casella: 11 Pezas infantís; Debussy: Children's corner e Reverie; Kabalevsky: pezas infantís op. 39 e op. 51, Sonatina op. 13, 4 pequenas pezas op. 14; Kodaly: danzas e pequenas pezas; Kachaturian: Pezas para nenos, Estampas de nenos; Prokofiev: 12 Pezas infantís op. 65 e outras pezas breves; Satie: Gymnopedies, Gnossiennes e outras pezas curtas; Smetana: Pezas fáciles; Shostakovich: 6 Pezas infantís; Stravinsky: Valses para nenos e 3 Pezas fáciles.
- **Obras españolas:** Danzas españolas de Granados; Follas de álbum e 6 pequenos valsos de Albéniz; A. G. Abril: Preludios de Mirambel.
- **Obras a 4 mans:** Sonatinas de Diabelli; Sonatas de Mozart; Sonatas de C. Ph. E. Bach; A miña nai a oca de Ravel; Danzas húngaras de Brahms; M. Camp Basic Jazz vol. 2; 15 pequenas danzas para piano a 4 mans de Beethoven; Pezas fáciles para piano a 4 mans de distintos autores prebarrocos, barrocos e clásicos arranxadas por Leopold J. Beer; The Joy Piano Duets (melodías clásicas arranxadas para piano a 4 mans), French piano Duets (Debussy, Ravel, Satie), Reduções de Suites de Bach a 4 mans.

8. OBSERVACIÓNS

O tipo de contidos desta asignatura fai imposible na maioría dos casos a organización deles en sesións illadas e perfectamente delimitadas. A materia, eminentemente práctica, é de carácter tanto acumulativo como continuado e depende en gran medida da particularidade de cada alumno, pois hai grandes diferenzas en canto a velocidade de aprendizaxe e asimilación dos contidos. **Unha vez estudado éstos repítense unha e outra vez ao longo de todo o cuatrimestre, non quedando relegados só á sesión onde se introduciu.**

Dado que o número de semanas non coincide co número de sesións adaptárase cada curso segundo número e colocación dos festivos e as diversas actividades do centro modificando se fora necesario no propio curso o número de sesión asignadas a cada tema; en ningún caso se incluírán temas deste curso no seguinte.